

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 25.10.2011
COM(2011) 681 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL ȘI COMITETUL REGIUNILOR**

O nouă strategie a UE (2011-2014) pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor

CUPRINS

1.	Introducere	4
1.1.	Preocuparea pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor este în interesul întreprinderilor... ..	4
1.2.	...și în interesul întregii societăți	4
1.3.	De ce prezintă Comisia această strategie nouă acum?	5
2.	Evaluarea impactului politicii europene privind RSI.....	5
3.	O înțelegere modernă a responsabilității sociale a întreprinderilor	7
3.1.	O nouă definiție.....	7
3.2.	Principii și orientări recunoscute la nivel internațional.....	8
3.3.	Natura multidimensională a RSI	8
3.4.	Rolul autorităților publice și al altor părți interesate.....	8
3.5.	RSI și inițiativa privind antreprenoriatul social	9
3.6.	RSI și dialogul social	9
4.	Programul de acțiune pentru perioada 2011-2014	9
4.1.	Creșterea vizibilității RSI și diseminarea bunelor practici.....	9
4.2.	Ameliorarea și evaluarea gradului de încredere în întreprinderi.....	10
4.3.	Ameliorarea procedurilor de autoreglementare și de coreglementare	11
4.4.	Stimularea recompenselor pe piață pentru RSI.....	11
4.4.1.	Consumul	12
4.4.2.	Achizițiile publice	12
4.4.3.	Investiții.....	12
4.5.	Ameliorarea transparenței întreprinderilor în ceea ce privește informațiile sociale și de mediu	13
4.6.	Continuarea integrării RSI în educație, formare și cercetare	14
4.7.	Sublinierea importanței politicilor RSI la nivel național și subnațional	14
4.8.	Alinierea concepțiilor la nivel european și mondial la RSI	15
4.8.1.	O atenție deosebită acordată principiilor și orientărilor în materie de RSI recunoscute la nivel internațional.....	15
4.8.2.	Punerea în aplicare a Principiilor directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului	16

4.8.3.	A pune accentul pe RSI în relațiile cu alte țări și regiuni din lume	17
5.	Concluzie.....	17

1. INTRODUCERE

Responsabilitatea socială a întreprinderilor (RSI) a fost definită anterior de Comisia Europeană drept „un concept aplicat întreprinderilor pentru a integra în mod voluntar preocupările sociale și de mediu în activitățile comerciale ale acestora și în interacțiunea cu părțile implicate”¹.

Responsabilitatea socială a întreprinderilor vizează acțiunile întreprinse de întreprinderi, care depășesc obligațiile pe care le au acestea față de societate și mediu. Unele măsuri de reglementare creează un mediu mai favorabil care le permite întreprinderilor să își asume de bună voie responsabilități sociale.

1.1. Preocuparea pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor este în interesul întreprinderilor...

Abordarea strategică a RSI este din ce în ce mai importantă pentru competitivitatea întreprinderilor. O astfel de abordare poate fi benefică în ceea ce privește gestionarea riscurilor, reducerea costurilor, accesul la capital, relațiile cu clienții, managementul resurselor umane și capacitatea de inovare².

Întrucât pentru RSI este nevoie de implicarea părților interesate interne și externe, întreprinderile pot anticipa și profita mai bine de evoluțiile rapide în ceea ce privește așteptările societății și condițiile de funcționare. Prin urmare, RSI poate să stimuleze dezvoltarea de piețe noi și să creeze perspective de creștere.

Asumându-și o responsabilitate socială, întreprinderile pot să construiască relații încredere pe termen lung cu angajații, consumatorii și cetățenii, relații care să servească drept fundament pentru crearea de modele de afaceri durabile. O încredere mai mare contribuie așadar la crearea unui mediu în care întreprinderile pot să inoveze și să se dezvolte.

1.2. ...și în interesul întregii societăți

Prin RSI, întreprinderile pot aduce o contribuție semnificativă la îndeplinirea obiectivelor Uniunii Europene de dezvoltare durabilă și economie socială de piață foarte competitivă. RSI susține obiectivele Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, care include și obiectivul de ocupare a forței de muncă în proporție de 75%³. Comportamentul responsabil în afaceri este deosebit de important atunci când operatorii din sectorul privat furnizează servicii publice. Responsabilitatea socială a întreprinderilor

¹ COM(2001)366.

² Raportul 2008 asupra competitivității europene (COM(2008)774) însoțit de documentul de lucru al serviciilor Comisiei [SEC(2008)2853]

³ O serie de inițiative emblematice ale Strategiei Europa 2020 menționează RSI: O politică industrială integrată adaptată erei globalizării COM(2010)614, Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale COM(2010)758, O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă COM(2010)682, Tineretul în mișcare COM(2010)477 și Actul privind piața unică COM(2011)206. În plus, inițiativa O Uniune a inovării COM(2010)546 urmărește să îmbunătățească capacitatea întreprinderilor de a face față dificultăților sociale cu ajutorul inovării, iar contribuția întreprinderilor este esențială pentru atingerea obiectivelor inițiativei emblematice „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” COM(2011)21 și COM(2011)571.

presupune și eforturile acestora de a atenua efectele sociale ale crizei economice actuale, inclusiv în ceea ce privește pierderea de locuri de muncă. RSI pune la dispoziție un set de valori pe care se poate construi o societate mai solidară și care poate servi drept punct de pornire pentru tranziția către un sistem economic durabil.

1.3. De ce prezintă Comisia această strategie nouă acum?

Atât Consiliul, cât și Parlamentul European au solicitat Comisiei să își dezvolte politica în domeniul RSI⁴. În strategia sa Europa 2020, Comisia s-a angajat să relanseze strategia UE de promovare a responsabilității sociale a întreprinderilor. În comunicarea sa din 2010 privind politica industrială, Comisia a anunțat că va prezenta o nouă propunere politică privind RSI⁵. În Actul privind piața unică se menționează că, până la sfârșitul lui 2011, Comisia va adopta o nouă comunicare despre RSI⁶.

Criza economică și consecințele sale sociale au subminat într-o oarecare măsură încrederea consumatorilor și gradul de încredere în întreprinderi. Acestea au atras atenția publicului asupra performanțelor sociale și etice ale întreprinderilor. Reînnoind eforturile de a promova RSI acum, Comisia urmărește să creeze condiții favorabile pentru creșterea durabilă, comportamentul responsabil în afaceri și generarea durabilă de locuri de muncă pe termen mediu și lung.

2. EVALUAREA IMPACTULUI POLITICII EUROPENE PRIVIND RSI

Încă de la publicarea Cărții verzi din 2001⁷ și înființarea Forumului european multilateral privind RSI, Comisia a jucat un rol de deschizător de drumuri în dezvoltarea politicii publice de promovare a RSI. În 2006, Comisia publica o nouă politică a cărei idee centrală era sprijinul puternic acordat unei inițiative a sectorului de afaceri, numită Alianța europeană pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor⁸. Politica identifica, de asemenea, 8 domenii prioritare de acțiune ale UE: sensibilizarea publicului și schimbul de cele mai bune practici, sprijinirea inițiativelor multilaterale, cooperarea cu statele membre, informarea consumatorilor și transparența, cercetarea, educația, întreprinderile mici și mijlocii și dimensiunea internațională a RSI.

Această politică a contribuit la progresul în domeniul RSI. Indicatorii progresului sunt:

- Numărul întreprinderilor din UE care au subscris la cele zece principii ale RSI enunțate în inițiativa „Global Compact” a Organizației Națiunilor Unite a crescut de la 600 în 2006 la 1 900 în 2011.
- Numărul organizațiilor cu sediile înregistrate în cadrul sistemului de management de mediu și audit (EMAS) a crescut de la 3 300 în 2006 la peste 4 600 în 2011⁹.

⁴ Consiliul Mediu din 5 decembrie 2008, Consiliul Mediu din 20 decembrie 2010, Consiliul Afaceri Externe din 14 iunie 2010, Rezoluția Parlamentului European din 13 martie 2007 (P6_TA(2007)0062), Rezoluția Parlamentului European din 8 iunie 2011 P7_TA(2011)0260.

⁵ O politică industrială integrată adaptată erei globalizării COM(2010)614

⁶ COM (2011)206.

⁷ COM (2001)366.

⁸ COM (2006)136

⁹ Se estimează că aproximativ 80% din aceste organizații sunt întreprinderi.

- Numărul întreprinderilor din UE care au semnat acorduri de întreprindere transnaționale cu organizații mondiale sau europene ale lucrătorilor, care reglementează aspecte precum standardele de muncă, a crescut de la 79 în 2006 la peste 140 în 2011.
- Numărul membrilor „*Business Social Compliance Initiative*”, o inițiativă europeană a sectorului de afaceri destinată să îmbunătățească condițiile de muncă în lanțul de aprovizionare al întreprinderilor, a crescut de la 69 în 2007 la 700 în 2011.
- Numărul întreprinderilor europene care publică rapoarte de sustenabilitate în conformitate cu orientările inițiativei de Raportare globală a crescut de la 270 în 2006 la peste 850 în 2011.

Prin intermediul Alianței europene pentru RSI, întreprinderile cele mai active au dezvoltat o serie de instrumente practice pentru aspectele esențiale¹⁰. Aproximativ 180 de întreprinderi și-au afirmat sprijinul pentru Alianță. Asociațiile patronale naționale au sprijinit la rândul lor Alianța și au întreprins o serie de acțiuni de promovare a RSI.

În pofida acestor progrese, mai sunt numeroase dificultăți. Multe întreprinderi din UE nu au inclus în totalitate preocupările sociale și de mediu în activitățile și în strategia lor. Se mai aud acuzații la adresa unui număr mic de întreprinderi europene care ar fi implicate în activități care încalcă drepturile omului și nu respectă standardele fundamentale de muncă. Numai 15 din 27 de state membre ale UE dispun de cadre naționale de politică pentru promovarea RSI¹¹.

Comisia a identificat o serie de factori care vor contribui la creșterea impactului politicii sale în domeniul RSI, de exemplu:

- Necesitatea unei abordări multilaterale echilibrate care să țină seama de opiniile întreprinderilor, ale altor părți interesate decât întreprinderile și ale statelor membre.
- Necesitatea de a clarifica ce anume trebuie să facă întreprinderile și de a alinia definiția UE a RSI cu principiile și orientările noi și actualizate la nivel internațional.
- Necesitatea de a încuraja piața să recompenseze comportamentul responsabil în afaceri, de exemplu prin politica de investiție și prin achiziții publice.
- Necesitatea de a avea în vedere instituirea unor mecanisme de autoreglementare și de coreglementare, mijloace importante pe care se bazează întreprinderile pentru a-și îndeplini responsabilitățile sociale.
- Necesitatea de a pune în discuție transparența întreprinderilor în ceea ce privește aspectele sociale și de mediu, din punctul de vedere al tuturor părților interesate, inclusiv al întreprinderilor însele.
- Necesitatea de a acorda o atenție mai mare drepturilor omului, care au devenit un aspect mult mai important al RSI.

¹⁰ De exemplu: egalitatea de gen, gestionarea responsabilă a lanțului de aprovizionare și stimularea dialogului cu investitorii pe marginea performanței nefinanciare a întreprinderilor. A se vedea www.csreurope.org/pages/en/toolbox.html

¹¹ „*Corporate Social Responsibility: National Public Policies in the EU*”, Comisia Europeană, 2011

- Necesitatea de a recunoaște rolul pe care îl joacă reglementările complementare în crearea unui mediu mai favorabil care să le permită întreprinderilor să își asume de bună voie responsabilități sociale.

În cele ce urmează, prezenta comunicare oferă o înțelegere modernă a RSI, inclusiv o definiție actualizată și un nou program de acțiune. Prezenta comunicare se bazează așadar pe politica din 2006, introducând totodată elemente noi importante care pot să contribuie la extinderea impactului politicii. Comunicarea urmărește să reafirme influența UE pe plan mondial în acest domeniu, permițându-i să își promoveze mai bine interesele și valorile în relația cu alte regiuni și țări. De asemenea, ea va ajuta la orientarea și coordonarea politicilor statelor membre ale UE, reducând astfel riscul unor abordări divergente care ar putea să antreneze costuri suplimentare pentru întreprinderile cu activități în mai multe state membre.

3. O ÎNȚELEGERE MODERNĂ A RESPONSABILITĂȚII SOCIALE A ÎNTREPRINDERILOR

3.1. O nouă definiție

Comisia propune o nouă definiție a RSI care desemnează „responsabilitatea întreprinderilor pentru impactul pe care îl au asupra societății”. Respectarea legislației în vigoare și a contractelor colective încheiate între partenerii sociali constituie o condiție esențială pentru îndeplinirea acestei responsabilități. Pentru a-și îndeplini în totalitate responsabilitățile sociale, întreprinderile ar trebui să dispună de o procedură prin care să integreze preocupările sociale, etice, de mediu și cele care țin de drepturile omului și de protecția consumatorilor în activitățile lor de afaceri și în strategia lor, în strânsă colaborare cu părțile interesate, având drept scop:

- să stimuleze crearea unor valori comune pentru proprietarii/acționarii lor, pentru alte părți interesate și pentru societate în general;
- să identifice, să prevină și să atenueze eventualele efecte negative pe care le pot avea.

Complexitatea acestei proceduri va depinde de factori precum dimensiunea întreprinderii și natura activităților sale. Pentru majoritatea întreprinderilor mici și mijlocii și în special pentru microîntreprinderi, procedura RSI ar putea să rămână la un nivel informal și intuitiv.

Pentru a stimula crearea de valori comune, întreprinderile sunt încurajate să adopte o abordare strategică, pe termen lung a RSI și să exploreze posibilitatea creării de produse, servicii și modele de afaceri inovatoare, care să contribuie la bunăstarea societății și să genereze locuri de muncă mai productive și de calitate mai bună.

Pentru a identifica, preveni și atenua eventualele efecte negative, întreprinderile mari și întreprinderile care sunt în special expuse riscului de a avea astfel de efecte sunt încurajate să facă eforturile necesare, ținând seama de riscuri, inclusiv în lanțurile lor de aprovizionare.

Unele tipuri de întreprinderi, precum cooperativele, asociațiile mutuale și întreprinderile familiale dispun de structuri de proprietate și de guvernare care pot fi deosebit de favorabile unui comportament responsabil în afaceri.

3.2. Principii și orientări recunoscute la nivel internațional

Pentru întreprinderile, în special întreprinderile mari, care urmăresc o abordare formală a RSI principiile și orientările recunoscute la nivel internațional furnizează orientări cu caracter imperativ, în special orientările recent actualizate ale OCDE pentru întreprinderile multinaționale, cele zece principii ale inițiativei „Global Compact” a Organizației Națiunilor Unite, standardul de orientare ISO 26000 privind responsabilitatea socială, Declarația tripartită a OIM de stabilire a principiilor privind întreprinderile multinaționale și politica socială și Principiile directe ale Organizației Națiunilor Unite privind afacerile și drepturile omului. Acest ansamblu de principii și orientări recunoscute la nivel internațional reprezintă pentru RSI un cadru mondial evolutiv și consolidat de curând. Politica europeană de promovare a RSI ar trebui să fie elaborată în totală conformitate cu acest cadru.

3.3. Natura multidimensională a RSI

Potrivit acestor principii și orientări, RSI acoperă cel puțin drepturile omului, practicile de muncă și de ocupare a forței de muncă (de exemplu, formarea, diversitatea, egalitatea de gen, sănătatea și starea de bine a angajaților), aspectele care țin de mediu (de exemplu, biodiversitatea, schimbările climatice, utilizarea eficientă a resurselor, analiza ciclului de viață și prevenirea poluării), precum și lupta împotriva fraudelor și a corupției. Pe lista priorităților RSI se află, de asemenea, implicarea și dezvoltarea la nivelul comunității, integrarea persoanelor cu handicap și interesele consumatorilor. Promovarea responsabilității sociale și de mediu prin intermediul lanțului de aprovizionare și divulgarea informațiilor nefinanciare sunt considerate aspecte transversale importante. Comisia a adoptat o comunicare privind politicile UE și voluntariatul în care recunoaște voluntariatul angajaților ca o expresie a RSI¹².

În plus, Comisia promovează, în relațiile între state, cele trei principii ale bunei guvernante fiscale, și anume transparența, schimbul de informații și concurența fiscală loială. Întreprinderile sunt încurajate să pună în aplicare de asemenea aceste principii, după caz.

3.4. Rolul autorităților publice și al altor părți interesate

RSI ar trebui să se dezvolte cu ajutorul întreprinderilor însele. Autoritățile publice ar trebui să joace un rol de sprijin combinând în mod inteligent măsuri politice facultative și, după caz, reglementări suplimentare, de exemplu, de promovare a transparenței, de creare a unor mecanisme pe piață pentru stimularea comportamentului responsabil în afaceri și de responsabilizare a întreprinderilor.

Întreprinderile trebuie să dispună de flexibilitate pentru a inova și a dezvolta o abordare a RSI care să se potrivească situației lor. Cu toate acestea, multe întreprinderi apreciază existența principiilor și a orientărilor sprijinite de autoritățile publice, pe care le utilizează pentru a compara propriile lor politici și performanțe și a promova condiții de concurență mai echitabile.

Sindicatul și organizațiile societății civile identifică problemele, exercită presiuni pentru a aduce îmbunătățiri și pot colabora în mod constructiv cu întreprinderile pentru a găsi împreună soluții. Prin deciziile pe care le iau privind consumul și investițiile, consumatorii și

¹² „Comunicare privind politicile UE și voluntariatul: recunoașterea și promovarea activităților de voluntariat transfrontaliere în UE” COM(2011)568.

investitorii sunt în măsură să mărească recompensele acordate de piață întreprinderilor responsabile din punct de vedere social. Mijloacele de comunicare în masă pot să sensibilizeze publicul atât cu privire la efectele pozitive, cât și negative ale întreprinderilor. Autoritățile publice și aceste alte părți interesate ar trebui să dea dovadă de responsabilitate socială, inclusiv în relațiile lor cu întreprinderile.

3.5. RSI și inițiativa privind antreprenoriatul social

Responsabilitatea socială a întreprinderilor se aplică tuturor întreprinderilor. Prezenta comunicare este adoptată concomitent cu o inițiativă privind antreprenoriatul social distinctă, dar complementară, care susține un anumit tip de întreprinderi, și anume cele ale căror obiective primare sunt în mod evident de natură socială și/sau de mediu, care își reinvestesc profitul în acest scop și a căror organizare internă reflectă obiectivele societății¹³. Inițiativa privind antreprenoriatul social se ocupă de ecosistemul care să permită dezvoltarea întreprinderilor sociale și a inovării sociale, contribuind la economia socială de piață a Europei.

3.6. RSI și dialogul social

În ultimii ani, mai multe comitete sectoriale de dialog social au promovat bunele practici în materie de RSI și au elaborat orientări¹⁴. Comisia încurajează astfel de inițiative și recunoaște că RSI contribuie la dialogul social și îl completează. Politicile inovatoare și eficiente în materie de RSI au fost elaborate, de asemenea, prin intermediul acordurilor de întreprindere transnaționale încheiate între întreprinderi și asociațiile internaționale ale lucrătorilor¹⁵. UE susține activ acordurile de întreprindere transnaționale și va crea o bază de date cu funcție de căutare care să conțină aceste acorduri.

4. PROGRAMUL DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2011-2014

Acest program conține angajamentele Comisiei înseși, precum și sugestiile pentru întreprinderi, state membre și alte grupuri de părți interesate. În punerea în aplicare a acestui program, Comisia va ține seama permanent de anumite caracteristici ale IMM-urilor, în special de resursele lor limitate, și va evita generarea de sarcini administrative inutile.

4.1. Creșterea vizibilității RSI și diseminarea bunelor practici

Oferind recunoaștere publică acțiunilor întreprinderilor în domeniul RSI, UE poate contribui la diseminarea bunelor practici, stimularea învățării între colegi și poate încuraja mai multe întreprinderi să-și dezvolte propriile abordări strategice ale RSI. Profitând de experiența inițiativelor din diverse state membre, Comisia va susține consolidarea capacităților organizațiilor intermediare ale IMM-urilor pentru a facilita accesul întreprinderilor mici și mijlocii la consiliere de calitate în domeniul RSI.

¹³ COM (2011)682.

¹⁴ „*Industrial relations in Europe 2010*” (Relațiile industriale în Europa), Capitolul 6.3.4, Comisia Europeană, DG Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune, 2011

¹⁵ „*The role of transnational company agreements in the context of increasing international integration*” (Rolul acordurilor de întreprindere transnaționale în contextul integrării internaționale tot mai mari) COM(2008) 419 final

Comisia a lansat o gamă largă de programe de colaborare cu întreprinderile și alte părți interesate în ceea ce privește principalele aspecte sociale și de mediu¹⁶. Extinderea angajamentului întreprinderilor va fi importantă pentru succesul Strategiei Europa 2020. Comisia va promova așadar dialogul cu întreprinderile și alte părți interesate pe teme precum capacitatea de inserție profesională, schimbările demografice și îmbătrânirea activă¹⁷, precum și provocările de la locul de muncă (de exemplu, gestionarea diversității, egalitatea de gen, educația și formarea, sănătatea și starea de bine a lucrătorilor). Comisia va pune accentul, în special, pe abordările sectoriale și pe diseminarea practicilor de comportament responsabil în afaceri prin intermediul lanțului de aprovizionare.

Inițiativa europeană privind RSI „Europa 2020” este un exemplu de gestionare a întreprinderilor în domeniul RSI deosebit de relevant pentru obiectivele politice ale UE. Comisia va contribui la analizarea primelor rezultate ale acestei inițiative înainte de sfârșitul anului 2012 și la stabilirea următoarelor acțiuni.

Comisia intenționează:

1. să creeze în 2013 platforme RSI multilaterale într-o serie de sectoare industriale importante, pentru a permite întreprinderilor, lucrătorilor acestora și altor părți interesate să-și asume public angajamente în ceea ce privește aspectele de RSI de interes pentru fiecare sector și să urmărească împreună progresele realizate.
2. să lanseze începând cu 2012 un sistem european de recompense pentru parteneriatele RSI între întreprinderi și alte părți interesate.

4.2. Ameliorarea și evaluarea gradului de încredere în întreprinderi

Ca toate organizațiile, inclusiv guvernele și însăși UE, întreprinderile au nevoie de încrederea cetățenilor. Comunitatea de afaceri europeană ar trebui să tindă să figureze printre grupurile organizațiilor care inspiră cea mai multă încredere în societate. Deseori, există un decalaj între așteptările cetățenilor și ceea ce percep ei ca fiind în realitate comportamentul în afaceri. Acest decalaj este cauzat în parte de cazuri de comportament iresponsabil din partea unor întreprinderi, precum și de modul în care unele întreprinderi își exagerează meritele în domeniul social sau al mediului. Uneori, decalajul este cauzat de unele întreprinderi care dau dovadă de o înțelegere limitată a așteptărilor societății în evoluție rapidă, precum și de cunoașterea insuficientă, din partea cetățenilor, a realizărilor întreprinderilor și a dificultăților cu care se confruntă în activitatea lor.

¹⁶ De exemplu: Forumul comerțului cu amănuntul privind dezvoltarea durabilă, Platforma UE privind alimentația, activitatea fizică și sănătatea, Campania pentru afaceri și biodiversitate, procesul de responsabilizare a întreprinderilor în sectorul farmaceutic, masa rotundă europeană privind alimentația și producția durabilă, Forumul universități-întreprinderi, masa rotundă privind publicitatea și Pactul european pentru sănătate mintală și bunăstare.

¹⁷ 2012 este Anul european al îmbătrânirii active.

Comisia intenționează:

3. să soluționeze problema practicilor de marketing înșelătoare referitoare la efectele pe care le au produsele asupra mediului (așa-numitul „*green-washing*”), în contextul raportului privind aplicarea Directivei privind practicile comerciale neloiale¹⁸ prevăzut pentru 2012, și să ia în calcul necesitatea unor eventuale măsuri specifice în acest sens.
4. să inițieze o dezbatere deschisă cu cetățenii, întreprinderile și alte părți interesate privind rolul și potențialul întreprinderilor în secolul XXI, cu scopul de a suscita înțelegerea și așteptări comune și să realizeze sondaje periodice pentru a evalua încrederea cetățenilor în întreprinderi și atitudinea față de RSI.

4.3. Ameliorarea procedurilor de autoreglementare și de coreglementare

Întreprinderile participă deseori la procedurile de autoreglementare și de coreglementare, de exemplu codurile sectoriale de bună conduită privind aspecte societale relevante pentru sectorul în cauză. Dacă sunt bine concepute, aceste proceduri pot atrage susținerea părților interesate și pot fi mijloace eficiente de stimulare a comportamentului responsabil în afaceri. Autoreglementarea și coreglementarea sunt recunoscute de UE și fac parte din programul pentru o mai bună legislație¹⁹.

Experiența arată că procedurile de autoreglementare și de coreglementare sunt cele mai eficiente atunci când se bazează pe o analiză preliminară publică a aspectelor, efectuată cu toate părțile interesate implicate, în prezența și, dacă este necesar, la convocarea autorităților publice, de exemplu, Comisia Europeană; într-o fază ulterioară, au drept rezultat angajamentul tuturor părților interesate implicate, însoțit de indicatori de performanță; prevăd mecanisme obiective de monitorizare, analiza performanțelor și posibilitatea de a întări angajamentele asumate, în măsura în care este necesar; includ un mecanism eficient de responsabilizare care permite soluționarea plângerilor referitoare la nerespectarea reglementărilor.

Comisia intenționează:

5. să lanseze în 2012, în colaborare cu întreprinderile și alte părți interesate, o procedură de elaborare a unui cod de bune practici în materie de autoreglementare și coreglementare, cu scopul de a crește eficiența procesului de RSI.

4.4. Stimularea recompenselor pe piață pentru RSI

Efectele pozitive ale RSI asupra competitivității sunt recunoscute din ce în ce mai des, dar întreprinderile continuă să se confrunte cu dileme atunci când comportamentul cel mai responsabil din punct de vedere social nu este cel mai profitabil din punct de vedere financiar, cel puțin pe termen scurt. UE ar trebui să se servească de politicile în domeniul consumului, al achizițiilor publice și al investițiilor pentru a încuraja piața să recompenseze RSI.

¹⁸ Directiva 2005/29/CE

¹⁹ A se vedea Acordul interinstituțional pentru o legislație mai bună 2003/C 321/01 și comunicarea Comisiei privind o mai bună legislație pentru creștere economică și locuri de muncă în Uniunea Europeană, COM(2005)97.

4.4.1. Consumul

Interesul consumatorilor pentru aspectele legate de RSI a crescut în ultimii ani, dar mai există încă obstacole considerabile, de exemplu, cunoașterea insuficientă, nevoia de a plăti uneori un preț mai mare și dificultatea de a obține informațiile necesare pentru a face alegeri în cunoștință de cauză. Unele întreprinderi joacă un rol de precursori atunci când este vorba de a-i convinge pe consumatori să facă alegeri mai durabile. Revizuirea Planului de acțiune privind producția și consumul durabile poate fi un bun prilej pentru identificarea de noi măsuri destinate să încurajeze un consum mai responsabil.

4.4.2. Achizițiile publice

Comisia a stabilit un obiectiv indicativ conform căruia, până în 2010, 50% din volumul achizițiilor publice din UE ar trebui să respecte criteriile de mediu prevăzute. În 2011, Comisia a publicat un ghid privind responsabilitatea socială în achizițiile publice, în care explică cum trebuie integrate considerațiile de ordin social în achizițiile publice, respectând totodată cadrul legal existent în UE²⁰. Responsabilitatea socială în achizițiile publice poate include acțiunile pozitive întreprinse de autoritățile publice pentru a ajuta întreprinderile insuficient reprezentate, de exemplu IMM-urile, să intre pe piața achizițiilor publice.

Statele membre și autoritățile publice la toate nivelurile sunt invitate să se servească de toate posibilitățile pe care le oferă cadrul legal în vigoare în domeniul achizițiilor publice. Integrarea criteriilor sociale și de mediu în achizițiile publice trebuie să se facă, în special, astfel încât să nu discrimineze IMM-urile și să respecte prevederile Tratatului privind nediscriminarea, tratamentul egal și transparența.

Comisia intenționează:

6. să faciliteze o mai bună integrare a aspectelor de ordin social și de mediu în achizițiile publice în cadrul revizuirii, în 2011, a directivelor privind achizițiile publice, fără a impune o sarcină administrativă suplimentară asupra autorităților contractante sau a întreprinderilor și fără a aduce atingere principiului conform căruia contractele se atribuie pentru oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic.

4.4.3. Investiții

Ca răspuns la criza financiară, Comisia înaintează o serie de propuneri de reglementare pentru a asigura un sistem financiar mai responsabil și mai transparent. Ținând seama în mod corespunzător de informațiile nefinanciare pertinente, investitorii pot să contribuie la o alocare mai eficientă a capitalurilor și la un nivel mai bun de îndeplinire a obiectivelor de investiții pe termen lung. Comisia susține dezvoltarea capacităților investitorilor cu privire la modul de integrare a informațiilor nefinanciare în deciziile privind investițiile. În acest context, Comisia încurajează întreprinderile să facă publice informațiile legate de punerea în aplicare a standardelor de bună guvernare fiscală.

²⁰ „Buying Social: a guide to taking account of social considerations in public procurement”, Comisia Europeană, 2011

Gestionarii de active și proprietarii de active europeni, în special fondurile de pensii, sunt invitați să subscrie la principiile ONU pentru investiții responsabile. Autorităților publice le revine o obligație specială de a promova RSI în întreprinderile pe care le dețin sau în care investesc.

Comisia intenționează:

7. să ia în considerare posibilitatea de a impune tuturor fondurilor de investiții și instituțiilor financiare obligația de a-și informa toți clienții (cetățeni, întreprinderi, autorități publice, etc.) cu privire la eventualele criterii care vizează investițiile etice sau responsabile pe care le aplică sau standardele sau codurile la care aderă.

4.5. Ameliorarea transparenței întreprinderilor în ceea ce privește informațiile sociale și de mediu

Comunicarea informațiilor sociale și de mediu, inclusiv a celor legate de climă, poate facilita colaborarea cu părțile interesate și identificarea riscurilor reale pentru sustenabilitate. De asemenea, este un element important al responsabilizării și poate contribui la încrederea mai mare a publicului în întreprinderi. Pentru a satisface nevoile întreprinderilor și a altor părți interesate, informațiile ar trebui să fie pertinente și să poată fi colectate rentabil din punctul de vedere al costurilor.

Unele state membre au introdus cerințe de comunicare a informațiilor nefinanciare care depășesc legislația UE în vigoare²¹. Există posibilitatea ca diferite cerințe naționale să creeze costuri suplimentare pentru întreprinderile care activează în mai multe state membre.

Un număr tot mai mare de întreprinderi fac publice informațiile sociale și de mediu. IMM-urile comunică aceste informații deseori în mod informal și voluntar. Potrivit unei surse, aproximativ 2 500 de întreprinderi europene publică rapoarte privind RSI sau rapoarte de sustenabilitate, ceea ce face din UE un lider mondial²². Totuși, acestea reprezintă doar o mică parte din cele 42 000 de întreprinderi mari care activează în UE.

Există o serie de cadre internaționale pentru comunicarea informațiilor sociale și de mediu, inclusiv inițiativa de Raportare globală. Raportarea integrată financiară și nefinanciară reprezintă un obiectiv important pe termen mediu și lung, iar Comisia urmărește cu interes activitatea *International Integrated Reporting Committee* (Comitetul internațional pentru raportarea integrată).

Pentru a asigura faptul că regulile sunt aceleași pentru toți, în conformitate cu Actul privind piața unică, Comisia va prezenta o propunere legislativă cu privire la transparența informațiilor sociale și de mediu furnizate de întreprinderile din toate sectoarele. Este în curs de desfășurare o evaluare a impactului posibilelor opțiuni pentru această propunere, care va include, de asemenea, un test de dovedire a competitivității și un test IMM. Comisia lucrează, de asemenea, la elaborarea unei politici prin care să încurajeze întreprinderile să-și măsoare și

²¹ A patra directivă privind conturile anuale 2003/51/CE obligă întreprinderile să comunice în conturile lor anuale informații legate de mediu și de personal, în măsura în care este necesar pentru înțelegerea evoluției activităților, rezultatelor sau situației întreprinderii. Toate statele membre au decis să scutească IMM-urile de această obligație.

²² CorporateRegister.com

să-și compare performanțele de mediu folosind o metodologie comună bazată pe ciclul de viață, care ar putea fi utilizată deopotrivă în scopul comunicării informațiilor.

Toate organizațiile, inclusiv organizațiile societății civile și autoritățile publice sunt încurajate să ia măsuri pentru a ameliora transparența în ceea ce privește propria lor performanță socială și de mediu.

4.6. Continuarea integrării RSI în educație, formare și cercetare

Evoluția RSI necesită noi competențe, precum și schimbarea valorilor și a comportamentului. Statele membre pot juca un rol important în acest sens, încurajând instituțiile de învățământ să integreze RSI, dezvoltarea durabilă și valorile de cetățenie responsabilă în programele lor de învățământ, inclusiv în învățământul secundar și în cel universitar. Școlile de comerț europene sunt încurajate să subscrie la principiile ONU pentru o formare în management responsabil (*Principles for Responsible Management Education*).

Cercetările academice de calitate susțin dezvoltarea practicilor de afaceri și a politicilor publice în domeniul RSI. Viitoarele cercetări ar trebui să se bazeze pe rezultatele proiectelor finanțate în cadrul programelor-cadru al șaselea și al șaptelea ale UE. Comisia va examina posibilitățile de a finanța cercetarea și inovarea în domeniul RSI și de a susține principiile și orientările RSI în lucrările de cercetare finanțate sub egida celui de-al șaptelea program-cadru, precum și al succesorului său, Horizon 2020, și de a lucra la crearea unui Spațiu european de cercetare.

Comisia intenționează:

8. să continue să ofere sprijin financiar pentru proiectele de educație și formare privind RSI în cadrul programelor UE de învățare pe tot parcursul vieții și „Tineretul în acțiune” și să întreprindă în 2012 o acțiune de sensibilizare a profesioniștilor în domeniul educației și a întreprinderilor cu privire la importanța colaborării în materie de RSI.

4.7. Sublinierea importanței politicilor RSI la nivel național și subnațional

Numeroase măsuri de politică publică în susținerea RSI pot fi puse în practică cel mai bine la nivel național, regional și local. Autoritățile locale și regionale sunt încurajate să utilizeze în mod inteligent fondurile structurale ale UE pentru a sprijini dezvoltarea RSI, în special în rândul IMM-urilor și să se asocieze cu întreprinderile pentru a face față mai bine unor probleme, precum sărăcia și incluziunea socială.

Comisia intenționează:

9. să creeze în 2012, în colaborare cu statele membre, un mecanism de examinare *inter pares* a politicilor naționale în materie de RSI.

Comisia invită:

- A statele membre să elaboreze sau să actualizeze până la mijlocul anului 2012, în colaborare cu întreprinderile și cu alte părți interesate, planuri proprii sau liste naționale de acțiuni prioritare pentru a promova RSI, în sprijinul Strategiei Europa 2020, ținând seama de principiile și orientările în materie de RSI recunoscute la nivel internațional și de problemele ridicate în prezenta comunicare.

4.8. Alinierea concepțiilor la nivel european și mondial la RSI

UE ar trebui să promoveze interesele europene în contextul elaborării măsurilor în materie de RSI la nivel internațional, vechind totodată la integrarea principiilor și a orientărilor recunoscute la nivel internațional în propriile sale politici în domeniul RSI.

4.8.1. O atenție deosebită acordată principiilor și orientărilor în materie de RSI recunoscute la nivel internațional

Pentru a asigura condiții echitabile la nivel mondial, Comisia va consolida cooperarea cu statele membre, țările partenere și forurile internaționale de resort pentru a promova respectarea principiilor și orientărilor recunoscute la nivel internațional și a favoriza coerența acestora. Această abordare necesită, de asemenea, din partea întreprinderilor din UE reafirmarea eforturilor îndreptate către respectarea principiilor și orientărilor.

Orientările OCDE sunt recomandări ale guvernelor adresate companiilor multinaționale. Comisia salută aderarea la orientări a țărilor care nu sunt membre ale OCDE. În afară de faptul că sunt aprobate de guverne, orientările sunt dotate cu un mecanism distinct de punere în aplicare și de arbitraj, rețeaua de puncte de contact naționale alcătuită din toate țările participante, care poate asista întreprinderile și părțile interesate ale acestora în rezolvarea aspectelor practice, inclusiv prin mediere și conciliere.

Comisia intenționează:

10. să urmărească întreprinderile europene cu peste 1 000 de angajați care și-au asumat angajamentul de a ține seama, în activitățile lor, de principiile și orientările RSI recunoscute la nivel internațional și de standardul de orientare ISO 26000 privind responsabilitatea socială.

Comisia invită:

- B toate întreprinderile europene mari să se angajeze, până în 2014, să țină seama, atunci când lucrează la propria abordare a RSI, de cel puțin unul dintre următoarele seturi de principii și orientări: inițiativa ONU „Global Compact”, orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale sau standardul de orientare ISO 26000 privind responsabilitatea socială.
- C toate întreprinderile multinaționale cu sediul în Europa să se angajeze, până în 2014, să respecte prevederile Declarației tripartite a OIM de stabilire a principiilor privind întreprinderile multinaționale și politica socială.

4.8.2. *Punerea în aplicare a Principiilor directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului*²³

Asigurarea unei coerențe mai mari a politicilor UE legate de afaceri și drepturile omului reprezintă o miză primordială. O aplicare mai bună a principiilor directoare ale ONU va contribui la îndeplinirea obiectivelor UE privind aspectele specifice care țin de drepturile omului și standardele fundamentale de muncă, inclusiv în ceea ce privește munca în rândul copiilor, munca forțată a deținuților, traficul de ființe umane, egalitatea de gen, nediscriminarea, libertatea de asociere și dreptul de negociere colectivă. Un proces care implică întreprinderile, delegațiile UE în țările partenere și actorii locali ai societății civile, în special organizațiile de protecție a drepturilor omului și persoanele care luptă pentru această cauză, va contribui la o înțelegere mai bună a dificultăților cu care se confruntă întreprinderile atunci când își desfășoară activitățile într-un stat care nu își respectă obligația de a proteja drepturile omului.

Comisia intenționează:

11. să colaboreze cu întreprinderile și cu părțile interesate în 2012 la elaborarea unor orientări privind drepturile omului destinat unui număr mic de sectoare industriale importante, precum și orientări pentru întreprinderile mici și mijlocii, pe baza principiilor directoare ale ONU.
12. să publice până la sfârșitul anului 2012 un raport privind prioritățile UE în ceea ce privește punerea în aplicarea principiilor directoare ale ONU și să publice ulterior rapoarte intermediare periodice²⁴.

²³ Principiile directoare ale ONU includ trei piloni: obligația statului de a respecta drepturile omului, obligația întreprinderilor de a respecta drepturile omului și accesul la căi de atac eficiente.

²⁴ În acest context, vor fi examinate rapoartele publicate de Comisia Europeană privind cadrul juridic pentru drepturile omului și mediu aplicabil întreprinderilor din UE care desfășoară activități în afara UE (2010) și privind gestionarea responsabilă a lanțului de aprovizionare (2011).

De asemenea, Comisia:

- D așteaptă ca toate întreprinderile europene să își îndeplinească obligația de a respecta drepturile omului, în conformitate cu principiile directoare ale ONU.
- E invită statele membre ale UE să elaboreze până la sfârșitul lui 2012 planuri naționale pentru punerea în aplicare a principiilor directoare ale ONU.

4.8.3. *A pune accentul pe RSI în relațiile cu alte țări și regiuni din lume*

Orientările și principiile RSI recunoscute la nivel internațional reprezintă valori care ar trebui adoptate de țările care doresc să adere la Uniunea Europeană și, prin urmare, Comisia Europeană va continua să abordeze această chestiune în cursul procesului de aderare.

Comisia promovează RSI prin politicile sale externe. Ea va continua să facă eforturi, combinând promovarea la nivel mondial și dispozițiile legislative complementare, pentru a difuza la scară mai largă orientările și principiile RSI recunoscute la nivel internațional și a permite întreprinderilor din UE să se asigure că au un impact pozitiv asupra economiilor și societăților din străinătate. Comisia va face propunerile necesare în domeniul comerțului și al dezvoltării. De asemenea, va propune să se abordeze, dacă este necesar, chestiunea RSI în cadrul dialogurilor instituționalizate cu țările și regiunile partenere.

Politica de dezvoltare a UE recunoaște necesitatea de a susține RSI²⁵. Promovând respectarea standardelor sociale și de mediu, întreprinderile din UE pot favoriza o guvernare mai bună și creșterea economică care favorizează incluziunea în țările în curs de dezvoltare. Modelele de afaceri care vizează populația săracă drept consumatori, producători și distribuitori contribuie la o dezvoltare mai bună. Căutarea sinergiilor cu sectorul privat va deveni un aspect din ce în ce mai important în acțiunile UE în domeniul cooperării pentru dezvoltare și în reacția UE la catastrofe de origine naturală sau umană. Întreprinderile pot juca un rol important în acest sens, prin voluntariatul angajaților. Viitorul Corp voluntar european de ajutor umanitar poate constitui un mijloc de explorare mai bună a sinergiilor cu sectorul privat.

Comisia intenționează:

- 13. să identifice modalități de promovare a unui comportament responsabil în afaceri în viitoarele sale inițiative politice destinate să stimuleze o relansare și o creștere mai durabilă și favorabilă incluziunii în țările terțe.

5. CONCLUZIE

Comisia va colabora cu statele membre, întreprinderile și alte părți interesate pentru a urmări periodic progresele înregistrate și a pregăti împreună cu acestea o reuniune de revizuire care se va desfășura la mijlocului anului 2014. Pentru a pregăti reuniunea respectivă, Comisia va publica un raport despre punerea în aplicare a programului de acțiune stabilit în prezenta comunicare. Acest lucru va necesita metode de lucru mai coordonate între Forumul european multilateral privind RSI și Grupul la nivel înalt al reprezentanților RSI din statele membre. Comisia va prezenta o propunere operațională în acest sens până la sfârșitul lui 2011.

²⁵ Consensul european privind dezvoltarea, 2005

Având în vedere prezenta comunicare, Comisia Europeană ar aprecia ca Consiliul, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, întreprinderile și alte părți interesate să poarte discuții și să își asume angajamente.

Comisia face apel la șefii întreprinderilor europene, inclusiv cei din sectorul financiar, să își asume, înainte de mijlocul anului 2012, un angajament public și ferm de a promova, în strânsă colaborare cu autoritățile publice și celelalte părți interesate, adoptarea de către un număr mult mai mare de întreprinderi din UE a unui comportament responsabil în afaceri, cu obiective clare pentru 2015 și 2020.